Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la a dou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului „Observatoriulu“ in Sibiiu.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASTRA“ SIBIIU

Nr. 93. — Sibiiu, Mercuri 19/1 Decembre. — **1880.**

Despre reform'a administatiunei.

Sub rubric'a Ungariei atinseramu si noi in Nr. 92 càte ceva din lucrarile enquetei convocate de càtra ministeriu la Budapest'a, cu scopu de a cauta si afla midiulócele, prin care se se póta reforma spre mai bine administratiunea politica a Ungariei si a Transilvaniei. Ar insemna cà voiesce cineva se care apa cu ciubarulu in Dunare, a mai spune si a mii'a óra ceea ce scie tóta lumea, cà administratiunea ungurésca este una din cele mai rele in tóta Europ'a si Asi'a. Administratiune perfectu buna, care se indestulésca pe toti, va fi numai intru imperati'a ceriului, éra aici pe pamentu nu póte se fia, nici macaru in Banatu, in comitatulu Hunedórei sau in Biharu, ori in Doboc'a si Solnocu, in Alb'a si Turdean'a, scurtu, nici in acelea regiuni, pe unde romanii sunt gubernati si administrati de càtra tutorii loru. Dara éra asia, cá se ridia de noi inca si Dervisiu pasia si Hassan efendi, prea amu ajunsu departe pe clina de vale, si se póte usioru, cá cei dela potere se ajunga la o ripa rea si se cada in vreo vultóre, de unde se nu'i scapi nici cu caii grafului Sándor.

Enquet'a ministeriala este compusa din multi membrii, dintre cari de Dumineca pàna Joi dupa amiédi au vorbitu 29 de oratori, intre aceia ministrulu Colomanu Tisza si br. Paulu Sennyey de càte 6—7 ori. Discursurile loru au trebuitu se fia uneori fórte lungi, ratacitórie in esplicatiuni de principie si insîratórie de detaliuri, ceea ce se cunósce de acolo, cà nici cele mai mari diarie cotidiane nu sunt in stare se reproduca din acelea discussiuni mai multu decàtu estrase fórte macre, in càtu pe alocurea abia le mai intielegi. Au participatu la desbateri si càtiva prefecti (Comites supremi) din Ungari'a si Transilvani'a. Cà Tisza si Sennyey differu fórte multu in parerile loru, de acésta nu se prea mira nimeni, dara cà prefectii aceluiasi ministru de interne esu cu opiniuni diametralu oppuse, acésta trebuea se bata ori-si cui la ochi.

Dupa atàtea vorbe, resultatu positivu in 5 dile nu a fostu nici-unulu. Opiniunile divergente se potu resuma camu asia :

Centralismu atàtu de rigorosu, in càtu tóte firele si frenele administratiunei municipieloru si ale comuneloru se se adune si concentre in manile ministriloru asia, càtu fàra scirea si voi'a loru se nu se póta face nimicu pe lume, prin urmare functionarii municipali si comitetele administrative se nu fia altu-ceva, de càtu parti de machine, róte si rotile, suluri si valtiuri, pe care maiestrulu mechanicu se le puna in miscare si activitate ori-cum si ori-candu va voí elu; éra adunarile municipali sau se nu mai fia de locu, sau se tina siedintiele sale numai pentru-cá se asculte porunci si ordonantie invetiaturi si mustrari, precum asculta poporulu adunatu in biserici pe preotii loru, apoi se ducu acasa. Camu de acésta opiniune sunt càtiva prefecti.

Unu centralismu ceva mai moderatu, in care ministrii si prefectii se fia obligati a cere si asculta opiniunile esite dela comitetulu (consiliulu) administrativu si dela adunarile generali trimestrali, dara apoi se faca cum voru afla ei cu cale. Adeca camu asia, precum se intempla in armate, cu asia numitulu consiliu bellicu (Kriegsrath), unde comandantele supremu asculta opiniunile toturoru, apoi inse ii dimitte cu unu complimentu de cameradu si dà ordinile cum scie densulu.

Decentralisare. Aci inca s'au lungitu vorbe fórte multe. Cum se fia acea decentralisare, care se fia sfer'a poterei si activitatiei prefectului, care a viceprefectului (vice comes, alispány) care a subprefectiloru (pretori, inspectori, szolgabiro, Stuhlrichter si cum ii mai chiama); ce cade in competenti'a consiliului administrativu, pàna unde se se intinda dreptulu adunariloru generali ale municipiului de a decide si a lua mesuri in interessulu comunu. Aci ddnii membrii numerósei comissiuni se perdura érasi intr'unu labirintu infricosiatu de opiniuni. Greutatea cea mai mare le vine dela doue inpregiurari si anume 1. cà nu sciu se inpace autonomi'a cu responsabilitatea ministeriale; 2. cà toti se temu, cá nu cumva largindu cerculu strimtatu alu autonomiei, in tóte comitatele (districte), pe unde elementulu magiaru se afla in minoritate absoluta, pe alocurea pàna chiaru si la $^1/_{10}$, se te pomenesci cà cutare nationalitate multu mai numerósa, póte si mai inteligenta si mai bogata, ese pe de asupra luandu decisiuni in daun'a si pericolulu elementului magiaru, acarui conservare si inmultire dicu ei toti, cà trebue se fia considerata cá lege suprema, careia se fia subordinate ori-care alte legi, oricare alte consideratiuni si respecte.

In legatura strinsa cu cestiunile numerate mai in susu veni cestiunea alegerei si a denumirei functionariloru municipali. Aci opiniunile érasi se desbinara infricosiatu. Era prea usioru de prevediutu, cà centralistii si amicii omnipotentiei ai absolutismului ministeriale voru esi cu obiectiunea de multu cunoscuta, care tine, cà ministrii constitutionali si preste totu regimulu parlamentariu nu póte se ia asupra'si respunderea pentru functionari, pe carii mu'i cerne prin sita dèsa si nu'i denumesce elu, ci ii alege poporulu prin representantii sei din fiacare municipiu. Centralistiloru inse li se respunde, cà exista o cale de midiulocu, mai buna si mai sigura decàtu ori-care alt'a, care este, cá se se determine prin lege clara calificatiunea si tóte conditiunile pentru unu banu functionariu dela administratiune, si totu prin lege se se dica respicatu, cà alegatorii sunt obligati a respectá calificatiunile, sub pedépsa de a li se anulla alegerile. Prin mesuri de natur'a acestora se va infrena si miserabilulu nepotismu, se va mai taia si din unghisiór'a intrigeloru si a coruptiunei, inca si a falsificarei de atestate. In càtu pentru nepotismu, insusi ministrulu Col. Tisza o spuse verde, cà de incercarile aceluia nu scapa nici ministrii, si differenti'a stà numai intru aceea, cà parintii, unchii si matusiele intriga pentru fiiulu ori nepotulu loru pe la ministrii si secretari de statu intre patru ochi, candu in sisthem'a alegerei le cauta se amble din casa in casa pe la alegatori si se folosésca multime de stratageme. Dara ministrulu este pentru alegeri — firesce asia precum se facu astadi — inca si din punctu-de vedere nationalu-magiaru. Elu adeca scie acum din esperienti'a propria, cà prin alegeri, chiaru si in comitatele in care poporatiunea magiara este $^1/_{10}$ totusi maioritatea functionariloru este magiara curata. Lucru firescu, pentru-cà candidatiunea se face asia, in càtu alegatorii n'au in càtrau, trebue se aléga magiari. Daca ar trebuí se denumésca ministrulu, elu pentru ochii lumei ar trebui se aléga individi apti de servitiu si din alte nationalitati; atunci inse ce se faca cu magiarii remasi pe din afara? Se'i denumésca pe airea in alte comitate; in acestu casu inse ministrulu se teme, cà functionari de aceia alesi din classea midiulocía, din nobilimea magiara, supranumita cu terminulu englesescu Gentry, in locu se o ajuti, mai virtosu o ai ruina, departandu'i dela vatr'a loru, unde 'si au bietu cas'a si mosii'a de siepte pruni, precum dicu secuii despre ai loru.

Cu acésta ocasiune constata si br. Albert Bánffy fostulu comite supremu in Transilvani'a, Tabajdy, com. s. in Banatu, deputatulu br. Banhidy, Gabrielu Baross (unu slovacu renegatu), cà nobilimea magiara a scapatatu, insistu inse tocma si pentru acésta si preste totu in interessulu eternei domnii a elementului magiaru, cá functionarii municipali se fia denumiti, cu atàtu mai virtosu, adaoga br. Bánhidy cu naivitate neasteptata dela unu cavaleru rafinatu cum este elu, cà se póte intempla, cá odata nationalitatile nemagiare totusi se se impace cu magiarii si in acelu casu ar fi fórte reu, daca municipiele ar fi administrate prin functionari alesi de càtra poporu. De ce? Pentru cà atunci ministrii nu 'iaru potea duce usioru de capestru. Asia crede br. Bánhidy. Ceea ce merita sincer'a nóstra recunoscintia càtra nobilele baronu este, cà densulu constata starea de vrasmasiia intre magiari si celelalte nationalitati. S'au vorbitu multe si despre vrasmasii'a cu germanii. Ministrulu Tisza se incercà se o nege, dara mai multi dintre membrii audiendu'lu strimbara din nasu, sciendu fórte bine, cà agitatiunile inscenate contra germanismului s'au inceputu mai antaiu din scólele calvinesci, dela professorii si studentii calvini, carii nu aveau a se gena de nimeni intre patru paretii loru, in care studenti germani nu mergu mai nicidecum, fiindu poporatiunea nemtiésca din Ungari'a in maioritatea rom. catholica si in parte ev. luterana. Propagand'a antigermana pornita dela calvini s'a incinsu apoi in diarie, in adunari private si publice, in tóte classele societatiei magiare, pàna candu s'a manifestatu si in voinți'a respicata a gubernului atunci, candu a opritu pe directorulu Dorn de repetite-ori cá se nu póta da representatiuni germane nici in Brasiovu nici in Sibiiu, unde elementulu germanosasescu este mai numerosu si mai avutu, éra dupa aceea urmà si inchiderea teatreloru germane din B.-Pest'a, prin care apoi se provocà resbunarea generala a natiunei nemtiesci. Cu tóte acestea ministrulu Tisza avù curagiulu se dica in siedinti'a comissiunei, cà numai nisce ómeni nesocotiti au provocatu acelea scandale. Au fostu inse camu numerosi acei „ómeni nesocotiti“, de sute de mii. Si turbat'a persecutiune pornita de doi ani asupra bieteloru calugaritie ursuline sarace din Sibiiu, este ea totu din nesocotinti'a unoru ómeni?

In siedintiele ulteriori ale comissiunei s'au mai vorbitu multe si despre salariele functionariloru, si dupace se scie cà functionarii dela administratiune sunt pàna acum lipsiti de pensiuni, s'au agitatu si acésta cestiune. Intre altele s'a recunoscutu marea nedreptate ce se face prin aceea, cà functionari de acelasiu gradu si rangu, supusi la aceeasi labóre si respundere, in diverse parti ale tierei tragu salarie cu totulu diverse, si se scie intre altele, cà functionarii din Transilvani'a sunt platiti multu mai reu decàtu cei din Ungari'a. Ci cà dóra de aceea au strigatu ei odinióra din mii de guri: Uniune sau mórte! pentru-cá se se bucure si de acea favóre, de a fi pusi preste totu in cod'a ungureniloru.

A cui se fia Dunarea?

(Continuare din Nr. 92.)

Amu promisu cà vomu reveni la respunsulu „Romanului“, cá organu alu partidei dela potere, datu la amerintiarile aceloru diarie austro-unguresci, care sunt cunoscute sau incai considerate in acésta monarchia cá organe mai alesu ale ministrului de esterne si in parte a celui de resboiu. Unulu din acelea respunsuri categorice ilu aflamu in „Rom.“ din 12/24 Nov. din care, dupa angustimea spatiului nostru, reproducemu urmatóriele parti:

„Mai cu séma in fati'a atitudinii pressei austro-unguresci, „Romanulu“ este datoru se declare, cà nu numai gubernulu actualu, organu alu partidei ce avemu si noi onórea de a representa, dara nici unu altu gubernu romanescu, fia elu din ori-ce partida, nu va avea poterea, si prin urmare nu va cutedia se sacrifice vre-unulu din drepturile si din interessele Romaniei in cestiunea Dunarei.

Romanii nu potu perde din vedere, cà au suptu man'a loru cea mai insemnata parte a Dunarei. Totu tiermulu stàngu, dela Verciorov'a pàna la Sulin'a, adica tiermulu ce are o mai mare insemnatate prin comunicarea sa directa cu restulu Europei, si ambii tiermi dela Silistr'a in josu, ceea-ce face cá Dunarea dela patru sute kilometre in susu de gurele sale se curga aprópe numai pe teritoriu romanescu, tóta acésta parte de capetenie a marelui

fluviu europeanu, este in man'a Romaniloru. Cum aru potea ei dara se renuntie de buna voia la acésta posessiune, cu tóte prerogativele si drepturile ei, candu simtu bine cà in mare parte de densa sunt legate atàtu insemnatatea loru cá statu si cá natiune in Orientulu Europei, càtu si interessulu ce ilu au pentru densii poterile occidentale?

Austro-Ungari'a aru trebui se se convinga odata, cà'i va fi peste potintia se smulga din manele Romaniloru acestu agentu atàtu de poternicu alu desvoltarii si consolidarii loru. Poternic'a nóstra vecina trebue se intieléga inposibilitatea de a voi in acelasi timpu doue lucruri, amici'a Romaniei si incalcarea drepturiloru acesteia asupra Dunarei.

Dupa atàtia secoli de aspiratiuni nesatisfacute, de suferintie si de lupte, Romanii nu potu cede de buna voia nici unulu din folósele politice si economice, pe cari abia de puçinu timpu au reusitu a le dobandi pe deplinu; si daca va fi vorba de siluire, Romani'a póte spera de a gasi, in sine insasi si in afara, sustîneri destulu de poternice, spre a precumpani poterea Austro-Ungariei.

N'amu ajunsu inse acolo si suntemu convinsi cà nici intr'unu casu nu vomu ajunge. Daca citamu eventualitatea siluirii, o facemu numai spre a areta, cà in nici unu casu Romanii nu voru lasa se li se rapésca ceea ce considera cá bunulu celu mai pretiosu pentru statulu si pentru nationalitatea loru.

Si de ce s'aru teme óre Austro-Ungari'a de a lasa in manele Romaniloru Dunarea dela Portile de feru pàna la Mare?

S'aru teme óre, cà libertatea navigatiunii va fi inpiedecata?

Dara acésta libertate, garantata de altmintrele de cele mai solemne acte internationale, este insasi viéti'a economica si prosperitatea Romaniei. Cum ar potea dara Romanii se lovésca de mórte propriele loru interesse economice, lovindu in libertatea navigatiunii pe Dunare?

Apoi daca garanti'a tratateloru insemnédia ceva, ea este multu mai reala candu e data in paz'a unui statu micu, ce n'are a abusa de poterea sa, de càtu atunci candu e lasata la dispositiunea unui imperiu poternicu.

S'aru teme óre Austro-Ungari'a, cá alta potere se nu dobendésca o inriurire preponderanta asupra Dunarii de josu?

Dara daca Romani'a, asupra acestei cestiuni, nu póte se cededie nimicu Austro-Ungariei, de care are temeri mai puçinu mari pentru viitoru, cum ar cede ea óre ce-va altei poteri, de care ar avea mai multe motive de a se teme si mai multe cuvinte de a se apara?

Organele de publicitate austro-unguresci, dintre cari unele ne maltratédia fàra nici o crutiare, dupa cum se va vedea din reproducerile de mai la vale, ne dicu tóte:

„Cedeti, daca voiti se pastrati amici'a Austro-Ungariei.“

Ciudatu mijlocu de a intari o amicia!

Unde aru ajunge óre serman'a Romania, daca ar adopta acestu mijlocu de a dobandi si pastra amici'a poterniciloru sei vecini?

In puçini ani aru disparea cu totulu, totu cedendu càte ceva, pentru a pastra amici'a buniloru sei vecini.

„Multiamimu de dragoste“, s'aru potea dice in fati'a unei asemeni sincere si desinteressate amicii.

Romani'a doresce sinceramente a avea amici'a Austro-Ungariei, cá si a tutoru veciniloru sei; ceea ce inse ea voiesce, este o amicia reala, cu schimburi de servicie si de bune procedeuri.

Austro-Ungari'a s'ar parea inse, dupa organele ei de publicitate, a intielege cu totulu altu-felu amici'a ce bine voiesce s'o acorde Romaniei: poternic'a nóstra vecina ar voi se probedie amici'a sa pentru Romani'a, incalcandu asupra drepturiloru ei si isbindu-o in cele mai scumpe ale ei interesse.

Strania amicia!

Speramu inse, cà acestu modu de a vedea este numai alu catoru-va diarie si nici de cum alu gubernului austro-ungurescu; acesta este destulu de bine informatu spre a fi convinsu astadi, cà tiér'a nóstra nu póte admite cu nici unu pretiu o inpuçinare a drepturiloru si o grea isbire a interesseloru sale. Desfidemu pe ori-ce gubernu in Romani'a, de a infrunta acestu simtimentu generalu in tóta tiér'a.“

Romani'a.

Mesagiulu pentru deschiderea corpuriloru legiuitóre.

Domniloru senatori,

Domniloru deputati.

Me simtiu totudeauna fericitu aflandu-me in mijloculu representatiunei nationale. Astadi inse multiamirea mea este cu atàtu mai mare, cà preocupatiunile, cari ne-au absorbitu la inceputulu sessiunei anului trecutu sunt inlaturate, si tóta solicitudinea si activitatea nóstra potu fi concentrate asupra inbunatatiriloru interióre si indestularei trebuintieloru tierei, cari au potutu suferí in anii trecuti, din caus'a greleloru inpregiurari prin care amu trecutu.

Dupa atàtia secoli de suferintie si de lupte, Romani'a independenta si-a luatu loculu cuvenitu intre statele europene. Recunoscuta de tóte poterile, ea intretîne cu densele relatiunile cele mai cordiale.

Tiér'a va scí a respunde la increderea si la simpathi'a, ce marile poteri i au aretatu. Prin desvoltarea sa nationala, ea va probá cu fapte, cà esistenti'a ei constitue unu elementu de ordine si de civilisatiune in orientulu Europei.

Cu ocasiunea caletoriei mele de asta-véra si a primirei ce mi s'a facutu cu atàta simpathia, care se resfrangea asupra natiunei, am constatatu insu-mi, cu o viua multiamire, increderea si stim'a ce inspira junele nostru statu independentu.

Se continuamu a pastrá aceste bune simtieminte, si a nu incetá de a desvoltá si intarí cu totii, adunari si gubernu, elementele cari constituescu conditiunile de viétia si de soliditate ale nouei nóstre situatiuni politice.

Relatiunile nóstre esterióre sunt din cele mai bune.

Independinti'a Romaniei, notificata toturoru capiloru de statu, a fostu primita pretutindeni cu o viua satisfactiune.

Mai multe tractate si conventiuni, ce gubernulu meu a inchiaietu cu diferite state, si altele cari sunt in negotiare, ve voru fi supuse domniiloru vóstre in acésta sessiune.

Cestiunea reglementarei libertatiei navigatiunei pe Dunarea de josu are preste puçinu a se resolvá de comissiunea européna dela Galati. Gubernulu meu, petrunsu de marile interesse ce Romani'a are pe acestu fluviu, va scí a le mantîné si a le apará in acordu cu testulu tractateloru si cu principiulu libertatiei de navigatiune.

De si ingrijirile politice din trecutu au opritu pe gubernulu meu a dá tóta atentiunea cuvenita administratiunei interióre a tierei, totusi, in intervalulu sessiuniloru corpuriloru legiuitóre, elu s'a ocupatu, pe càtu 'ia statu prin potintia, cu inbunatatirile cele mai insemnate a le administratiunei publice.

Astfeliu, legea organica a comuneloru, care s'a si votatu in parte de domniile vóstre, s'a supusu la unu nou studiu, spre a esí astfeliu si mai buna din votulu definitivu alu corpuriloru legiuitóre, care i va permite aplicarea. Asemenea se va face si cu proiectulu pentru consiliele judetiene dejá supusu camerei. Prin ambele aceste legi, descentralisarea administratiunei va devení o realitate, pusa in acordu cu esigentile constitutiunei nóstre.

Proiectulu de lege pentru primirea si inaintarea in functiunile administrative, studiatu si modificatu potrivitu trebuintieloru nóstre, se va supune deliberatiuniloru domniiloru vóstre, si vomu face cá, prin conditiunile de capacitate si garantiile de stabilitate, se avemu unu personalu administrativu, care se corespunda la insemnat'a missiune ce'i este incredintiata.

O esperientia de mai multi ani a doveditu asemenea, cà legea tocmeleloru agricole, si aceea a politiei rurale, ceru urgente si serióse modificari, pe care gubernulu meu se va grabí a vi le presentá càtu mai neintardiatu.

Starea finantieloru nóstre ve va fi supusa, in tóte ameruntele ei, prin situatiunea financiara ce are se ve presente ministrulu meu de finantie. Trebue se constatu inse chiaru ací, cà recolt'a, cu totulu mediocra a anului trecutu, si grelele sarcine ce budgetulu a avutu se pórte in anulu 1879, au facutu se se nasca, pentru unu momentu, temerea cà veniturile budgetare nu voru potea acoperí cheltuelile acelui anu; acésta temere, din fericire, nu a fostu intemeiata: departe de a presentá unu deficitu, anulu 1879 si primele trei luni a le anului 1880, s'au soldatu pe deplinu, cu simplele resurse budgetare, lasandu chiaru unu escedentu.

Acestu resultatu, de care trebue se ne felicitamu, e datoritu negresitu silintieloru de inbunatiri serióse aduse in administratiunea financiara; dar mai alesu si in celu mai inaltu gradu, studiului consciintiosu ce a condusu camer'a in alcatuirea budgeteloru, si spiritului ei de economia, bine intielésa si apropriata trebuintieloru tierei. Pentru a inlesní in viitoriu si mai multu lucrarile camerei, in acésta privintia, ministrulu meu de financie a luatu mesuri pentru studiulu, revisuirea si punerea in deplina armonia a legiloru financiarie actuale. Vi se voru supune dreptate deliberatiuniloru domniivóstre diferitele proiecte de legi pregatite, mai alesu proiectulu de lege pentru paduri, acarui mare trebuintia este de atàta timpu si atàtu de multu simtita de tóta tiér'a

Instructiunea publica, dela alu careia modu de organisare aterna viitoriulu intregu alu tierei nóstre, a atrasu atentiunea deosebita a gubernului meu.

O esperientia de 15 ani a doveditu, cà actual'a lege a instructiunei publice, de si a potutu fi buna pentru alti timpi, nu mai este astadi indestulatóre pentru generatiunile tinere, cari trebue se fia pregatite in raportu cu progresele nóstre sociale si economice.

De aceea gubernulu meu va supune deliberarei domniiloru vóstre unu proiectu de lege asupra instructiunei, mai corespundietoriu cu interessele si aspiratiunile tierei. Fàra a se neglige càtusi de puçinu necessitatile culturei inalte, se voru satisface prin acestu proiectu: trebuinti'a inpusa de organisatiunea nóstra politica, cá fia-care cetatiénu se cunósca drepturile si datoriile sale; trebuinti'a inpusa de organisarea sociala egalitara a poporului nostru, cá fia-care, barbatu séu femeia, se aiba largu deschise carierile, pentru care este mai aptu si in care póte se aduca mai multu folosu lui insusi, precum si tierei; trebuinti'a inpusa de situatiunea nóstra economica, cá fia-care romanu, si toti inpreuna, se aiba cunoscintiele practice, cari se'i puna in stare de a luptá cu successu pe terenulu economicu. Cu unu cuventu, prin nou'a organisare, se voru potea formá din generatiunile tinere, ómeni si cetatieni càtu mai folositori loru insile si tierei.

Gratia progresului simtitoriu ce a facutu la noi sciinti'a dreptului, culésa de junimea nóstra prin universitati straine, cá si din universitatile nóstre, potemu constatá cu mandria, cà unu insemnatu numeru de magistrati este gat'a se alimentedie si se intarésca justiti'a, acésta inalta institutiune, care este o potere in statu, menita a ocrotí famili'a, averea si libertatea omului, façia cu cerintiele sociale.

Gubernulu meu ve va presentá dar, in cursulu acestei sessiuni, o lege organica corespundietóre si adaptata constitutiunei, si care se asigure independenti'a magistraturei; precum si alte proiecte, cum sunt acelea asupra libertatiei individuale, asupra domiciliului, alu caroru scopu va fi a corespunde la nouele trebuintie sociale.

Pe terenulu economicu, Romani'a trebue se intre pe o cale mai larga, pe care o reclama atàtu positiunea càtu si interesele ei. Ministrulu meu de lucrari publice, comerciu si agricultura, ve va presentá o situatiune cu de ameruntulu asupra starei lucrariloru nóstre publice. In sessiunea trecuta domniile vóstre ati votatu legea pentru cessiunea cailoru ferate ale actionariloru càtra statulu romanu. Acésta lege a si primitu aplicatiunea ei mai in tóte partile sale esentiale; astfeliu cà, de faptu, statulu se póte considerá astadi deplinu stapanu alu liniei. Binefacerile acestei schimbari au inceputu chiaru de pe acum a se simtí: in cursulu acestui anu s'a potutu aduce o usiurare comerciului si agriculturei, reducèndu-se in modu insemnatu tarifele de transportu ale cerealeloru, fàra a se aduce vreo scadere in venitulu normalu alu liniei. Nu este de indoitu cà, intr'unu timpu scurtu, introducerea inbunatatiriloru proiectate, séu in cursu de esecutare, au se puna marea artera Romanu-Verciorov'a in conditiunile unei linii de ántai'a ordine. Liniile Ploiesci-Predealu si Buzeu-Murasiesci, a caroru trebuintia a fostu recunoscuta, sunt: cea dintaiu pusa dejá in esploatare, si pe cea de a dou'a in curendu se va potea stabilí o circulare regulata si neintrerupta. O alta linia, destinata a stabilí o comunicatiune directa cu Romani'a trans-danubiana, prin Cernavod'a, este in studiu, si lucrarile de trassare pe terenu, in mai multe directiuni, sunt dejá fórte inaintate.

Totu din caus'a insemnatiei ce pe fia-care di iau caile nóstre ferate, cari sunt legate cu desvoltarea progressiva a starei nóstre economice, gubernulu meu studiaza legatur'a retieleloru nóstre de cai ferate cu minele de sare in esploatare, precum sunt acelea dela Tergulu-Ocnii si dela Slanicu, si se preocupa a asigurá linieloru nóstre debusieurile necesarie pentru scurgerea producteloru nóstre in strainatate. Asemenea elu a studiatu si a si inceputu esplorari de mine de carbuni de pamentu in mai multe puncte, precum Bahn'a, Iloviti'a si Plostin'a. Resultatele aceloru esplorari, dupa esperientiele facute pe lini'a Bucuresci-Verciorov'a, au indemnatu pe gubernu a inpinge cercetarile si lucrarile de esplorare cu cea mai mare activitate.

Totu astfeliu, in ceea ce privesce agricultur'a, industri'a si comerciulu, s'au facutu studii si se voru supune deliberarei domniiloru vóstre mai multe proiecte de organisare si inbunatatiri, intre cari se potu enumerá: unu proiectu pentru infiintiarea creditului agricolu, unu altulu pentru mine si cariere, unu proiectu pentru modificarea legei prestatiuniloru, si in fine unu proiectu pentru reorganisarea ministeriului de comerciu, agricultura si lucrari publice.

In ceea ce privesce fortiele nóstre militare, ele au atrasu cu deosebire ingrijirile gubernului meu, care le-a potutu desvoltá, gratia mijlóceloru ce i s'au datu de camera in sessiunea trecuta. Astfeliu, conformu cu procederile legei organisarei militare, s'au potutu creá anulu acesta inca 14 regimente de dorobanti, 4 regimente calarasi si unu batalionu de geniu; si organisarea militara, devenindu incapatóre pentru toti tinerii validi, s'a potutu acum aplicá principiulu serviciului obligatoriu prin chiamarea sub arme a intregului contingentu anualu, in càtu numai estu-timpu 30,000 de tineri au potutu fi trecuti prin diferitele corpuri ale armatei.

Doue tabere de instructiune stabilite la Tîganesci si la Romanu, osebitu de concentrarile neintrerupte la regimentele de dorobanti si calarasi in fia-care judetiu, au contribuitu la inlaturarea dificultatiloru, cari resulta din orice sporire insemnata. Insu'mi am constatatu, cu ocasi'a inspectiuniloru si manevreloru ce am facutu, cà aspectulu si soliditatea armatei sunt din cele mai satisfacatóre.

Dar pe càtu organisarea armatei s'a largitu, pe atàtu missiunea cadreloru dobandesce o inportantia preponderanta. Din formarea loru, printr'o educatiune speciala, gubernulu meu si-a facutu cea mai imperiósa datoria, pregatindu infiintiarea scóleloru militarie superióre, ce reclama o institutiune largu conceputa. In acestu scopu, o scóla superióra de resbelu, spre a formá oficieri de tóte armele pentru servitiulu de statu-majoru, si o scóla de aplicare pentru artileria si geniu, sunt pe cale de organisare, cá se póta functioná chiaru in anulu acesta. Scól'a fiiloru de militari din Jasi s'a sporitu cu 50 elevi, si in curendu se spera a se infiintiá la Craiov'a, o noua scóla militara, dupa modelulu celei din Jasi. Gubernulu meu ve va cere, chiaru in cursulu acestei sessiuni, mijlócele budgetare ce reclama priveghierea si progressulu acestoru stabilimente, din cari au se ésa cadrele superióre si inferióre ale armatei.

Pe lànga aceste creatiuni, s'a asiguratu armatei unu nou materialu de resbelu perfectionatu; numai in anulu acesta, radicarea mai multoru cladiri militare, din cari trei in Dobrogea, au adusu o insemnata inbunatatire instalarei trupeloru, scóleloru militarie si stabilimenteloru de artilerie si de marina.

Gubernulu meu ve va presentá, in timpulu acestei sessiuni, tóte proiectele de legi militare, pe cari le reclama o organisatiune menita a utilisá resursele nóstre defensive si a intarí institutiunea nóstra militara, inradecinata dejá in ânim'a fiacarui romanu, si de natura a ne asigurá viitoriulu si a ne garantá in contra ori-carei eventualitati.

In ceea ce privesce nou'a provincia romana, Dobrogea, in urm'a legiloru ce ati votatu, — si cari au asiguratu o perfecta egalitate si libertate toturoru poporatiuniloru fàra deosebire, — este pe cale de desvoltare si prosperare. Sunt siguru, cà urmandu-se totu astfeliu, si dandu-i-se si alte legi de cari are trebuintia, asimilarea acestei provincii cu restulu Romaniei va potea devení preste puçinu complecta.

Este inca o cestiune, d-loru senatori, d-loru deputati, care a preocupatu, in cei din urma ani, tóta tiér'a, aceea a successiunei tronului. Ve potu asigurá, cà ea se va regulá conformu prescriptiuniloru constitutiunei nóstre. Gubernulu meu ve va pune la cunoscintia despre acésta regulare.

Activitatea domniiloru vóstre va avea si in sessiunea acésta unu campu intinsu si fertilu. Tielulu ce ve propuneti a atinge, va fi cu atàtu mai lesniciosu si mai productivu, cà am tóta increderea cà, prin intieleptiunea mariloru poteri, pacea se va mantiné in peninsul'a balcanica, si cà astfeliu vomu potea continuá, fàra pregetu, lucrarile nóstre pacifice din întru.

Uniti cu totii, adunari legiuitóre, poterea esecutiva, se ne dàmu unu spriginu reciprocu, spre a atinge scopulu comunu: Binele patriei.

Prin viteji'a armatei nóstre s'a radicatu prestigiulu tierei, increderea in sine si respectulu ce inpune unu nobilu patriotismu. Prin unirea domniiloru vóstre, prin activitatea domniiloru vóstre, laboriósa si productiva, se probamu cà suntemu totu atàtu de barbati in luptele pacifice a le desvoltarei nóstre interióre, si cà meritamu a ocupá loculu ce amu luatu intre natiunile independinte ale Europei.

Sessiunea ordinaria a corpuriloru legiuitóre este deschisa. Carolu.

Presiedintele consiliului ministriloru si ministru alu financeloru, J. C. Bratianu. Ministru afaceriloru straine, B. Boerescu. Ministrulu de interne, A. Teriakiu. Ministrulu de resbelu, generalu G. Slanicénu. Ministrulu agriculturei, comerciului si alu lucrariloru publice, colonelu N. Dabija. Ministrulu culteloru si alu instructiunei publice B. Conta. Ministrulu justitiei, D. Giani.

Citimu in „Romanulu“:

— Bucuresci, 25/27 Novembre. Sessiunea ordinara a Corpuriloru legiuitóre s'a deschisu astadi, cu solemnitatea obicinuita.

M. S. R. Domnitorulu, care a cititu in persóna mesagiulu, a fostu primitu de representatiunea nationala cu urarile cele mai calduróse.

Discursulu tronului, caruia ii cedemu chiaru loculu primului Bucuresci, a fostu ascultatu cu deosebita atentiune si aplause indelungi au suptliniatu mai multe din pasagele lui.

Pasagiulu privitoru la cestiunea Dunarii a intempinatu o unanima si caldurósa aprobare, ceea ce dovedesce de pe acum simtimintele representatiunii nationale in acésta cestiune.

Anuntiarea diferiteloru proiecte de lege, care inbraçisiédia o intréga sistema de organisare interióra, a intempinatu asemenea cea mai viua aprobare.

In sfirsitu, progressele insemnate facute in organisarea nóstra militara, in anulu curentu, au fostu primite cu aplause viui de representantii natiunii.

Primirea facuta M. S. R. Domnitoriului la intrarea'i in Camera a fostu din cele mai calduróse; aplause si strigari prelungite de ur'a, l'au insocitu la retragerea Sa din sal'a siedintieloru.

In numerulu viitoru, vomu vorbi mai pe largu despre unele cestiuni atinse in Discursulu Tronului.“

— (Societatea romanésca sub raportulu religiosu. In Nr. precedente alu „Observatoriului“ atinseramu, cà in „Pressa“, care trece de organu alu dlui Vas. Boierescu actualu ministru de esterne, se publica la loculu antaiu o lunga serie de epistole critice, in parte si pessimiste, asupra celoru mai multe relatiuni sociali ale romaniloru din Romani'a, pàna ce mai pe urma dela cért'a ce i se nasce chiaru din acelea epistole cu „Timpulu“ diariu alu partidei conservative si care se dice cà este organu alu ddloru Titu Maiorescu s. a., trece dintr'odata la invective contra unoru studenti din Blasiu, despre cari presupune cà aru participa la redactarea „Timpului“. Nu scimu daca auctorulu epistoleloru din „Pressa“ va fi vediutu vreodata testimonie, absolutorie si diplome dela Blasiu, in nici-unu casu inse nu credemu se fia la „Timpulu“ unu singuru „studentu“, care se fia invetiatu vreodata la Blasiu. La Brasiovu, Sibiiu, Lugosiu, Aradu, Clusiu etc. multu mai curendu, numai nu la Blasiu; nici chiaru betranulu Laurianu n'au invetiatu nici o di in Blasiu, éra Titu Maiorescu nascutu in a. 1840 la Craiov'a, unde tata-seu fusese professoru si directoru, cá baiatu invetiase 1 anu in Brasiovu, de aci incolo la Vien'a, Parisu, Berlinu. Asia auctorulu epistoleloru si-a gresitu cu totulu adress'a cu infruntarile de pedanteria ce arunca in façi'a Blasiului. Dara asia le trebue romaniloru de dincóce de Carpati, daca trecu din colo, se'si audia infruntari amare cá incontra jidoviloru, chiaru si intr'unu diariu ministeriale, cà: „au venitu de preste munti si nu s'au insemnatu de càtu prin Maioresci si Lauriani, carii le-au scalâmbatu limb'a prin pedantismulu loru, si au incuragiatu napadirea in tiéra a compatriotiloru loru, cari . . . uitara interessele patriei mume pentru satisfacerea nevoiloru loru private etc.“ Se ne intórcemu inse la promissiunea nóstra de a reproduce infruntarile ce se facu in „Pressa“ romaniloru din Romani'a in respectu religiosu. Scrisórea a 14-ea publicata in Nr. 247 are acestea:

„Acum dupa ce am vediutu starea puçinu multiumitóre a societatiei nóstre sub raportulu religiosu, se ne intrebamu care sunt causele ce au produsu acestu tristu resultatu.

Doue sunt dupa mine aceste cause: 1. educatiunea junimei nóstre in strainetate; 2. parasirea clerului si mantinerea lui intr'o stare de inferioritate necompatibila cu progressele facute in celelalte ramuri ale activitatiei nationale.

Se esaminamu pe rendu amendoue aceste cause.

Dupa gonirea beiloru fanarioti din tiéra si restabilirea domniei pamentene, Romanii, cari pàna aci erau in raporturi mai frecuente cu Turcii, Grecii si Russii, si cari, fiindu din natur'a loru mladiosi si imitatori, adoptasera multe institutiuni dela aceste popóre, incepura a se pune in contactu cu natiunile din centrulu si occidentulu Europei, mai antaiu cu Austro-Ungari'a si Germani'a, éra mai tardiu cu Franci'a, Angli'a si Itali'a.

Enachitia Vacarescu si Dinicu Golescu fura cei de antaiu barbati distinsi, cari caletorira multu timpu in Austri'a si in Germani'a; celu din urma scrise chiaru o brosiura, in care areta superioritatea civilisatiunei germane comparata cu starea inapoiata a Romaniloru. Copii boeriloru mari fura cu incetulu trimisi in Vien'a, Berlin si Paris, cá se'si faca educatiunea si studiele necessarie. Dupa anulu 1830 statulu si parintii cu dare de mana din celelalte stari sociale imitara pe boeri, si o multime de tineri mersera in strainetate, cá se dobendésca cunoscintie mai intinse.

Din nefericire nu veni in mintea nimenui se organisedie in orasiele straine o institutiune menita a primi si a supraveghia pe junii trimisi acolo, ci tóta lumea lasá de capulu loru si in voi'a intemplarei pe studenti, dupa ce terminau liceulu in vre-unu internatu, séu candu veniau in versta mai inaintata, se intre de a dreptulu in scólele superióre. Scolarii trimisi de parinti fàra mari mijlóce, séu de statu cá stipendisti, lucrara mai toti cu o silintia laudabila, sciindu cà nu voru avea in tiéra altu sprijinu de càtu meritulu si valórea loru personala, éra cei ce posedeau avere, nu se ocupara in genere de càtu superficialu cu studiele pentru care erau destinati, si petreceau celu mai frumosu timpu alu vietiei loru in desfatari si trandavie.

Nici gubernulu nici parintii de familia n'avura vre-unu institutu séu celu puçinu vre-unu corespondentu, la cari se fia asiediati junii studenti, si cari se aiba necontenitu ochiulu deschisu asupra purtarei loru.

Ce a resultatu de aci? Scolarii nesupusi nici unui controlu, in locu se aiba mijlócele si ocasiunea de a frecuenta societatea cea buna din strainatate, in timpulu de care dispuneau si care era destinatu repaosului, se pusera in contactu cu junii din localitate séu cu cei veniti din tieri straine, si, fiindu-cà cu multa inlesnire se contractédia apucaturile rele, ei alesera in relatiunile loru amicale junii cari nu straluciau nici prin purtarea loru, nici prin asiduitatea loru la studii. Astfelu ei alunecara lesne pe calea vitiului atàtu de atragétóre si nu invetiara de càtu obiceiurile eleviloru cari frecuentau cafenelile, gradinile si balurile publice din cuartierulu latinu dela Paris, si din alte cuartiere analóge din celelalte orasie ale Europei.

Daca educatiunea morala a tinerimei nóstre se facea in genere in aceste triste conditiuni, apoi cultur'a ei intelectuala sub punctulu de vedere alu principiiloru politice se desvoltá in conditiuni si mai nenorocite: ideile de libertate si de egalitate ale marei si nemuritórei revolutiuni francese fura reu intielese de o mare parte a junimei nóstre, si fiindu cà la o versta frageda omulu este mai multu miscatu de sentimentu de càtu de ratiune, tinerii romani, aplecati firesce càtra totu ce este nobilu si generosu, se lasara a merge in curentulu ilusiuniloru factice. Suferintiele classeloru de josu ale societatiei in care traiau, isbira imaginatiunea loru si 'i facura se adoptedie fàra matura cercetare ideile cele mai subversive si antisociale, ce unele spirite bolnave nutrescu se le aplice la organisarea societatiei umane facuta pe alte noue base. Unii din scolarii nostri, imbuibati de asemenea doctrine socialiste, voiescu se le aplice si la noi, fara a vedea cà altele si cu totulu deosebite sunt conditiunile sociale ale poporului romanu!

Dupa corifeii acestoru idei resturnatóre ale societatiei, familiei si proprietatiei, inamiculu celu mai mare alu omenirei este pe de o parte Dumnedieu si prin urmare religiunea si clerulu, éra pe de alta parte autoritatea suverana representata, fia de unu imperatu, rege séu principe, in tierile monarchice, fia de unu magistratu supremu in statele republicane. Sunt puçine dile Domnule Redactoru, de candu aparù in Paris unu nou diariu, alu carui nume imi scapà, dar care pórta in fruntea sa cuvintele semnificative: Ni dieu, ni maitre, nici Dumnedieu, nici stapanu!

Unoru asemenea idei fatale, de care se adapara multi din scolarii nostri in strainatate, datoramu in parte, Domnule Redactoru, indiferentismulu in materie religiósa, acelu materialismu care vestejesce totu ce e nobilu si frumosu in natur'a omenésca! Popórele cari au fostu profundu miscate de simtimentulu religiosu, se aretara, in tóte epocele maretie ale omenirei, capabile de mari fapte, de generóse aplecari. Politeismulu la Greci si la Romani a fostu celu mai poternicu factoru alu civilisatiunei: elu a inspiratu pe nemuritorii poeti ai anticitatii, elu a datu nascere aceloru minunate capete de opera ale sculpturei, architecturei si picturei din timpurile vechi. Cristianismulu a sdrobitu sclavi'a, a ridicatu pe femeia si a facut'o egala soçiului ei, unde pàna aci era sclava; elu a intreprinsu marea si civilisatórea espeditiune a cruciateloru; elu a facutu se resara din pamentu cá prin minune admirabilele catedrale, care prin turnurile loru inalte, pare cà ducu la ceriu aspiratiunile nobile ale omului si atesta pietatea lui pentru Creatoru! Moral'a divina a lui Isusu a pusu basele societatiloru moderne si a fostu precursórea marei revolutiuni francese. (Va urmá.)

Din Orientu.

— Dupa siepte luni de agitatiuni care au insuflatu griji mari Europei intregi, in fine Dervisiu pasia ocupà Dulcignulu dela arnauti fàra versare de sange, éra in 26 Novembre trupele montenegrine invitate cá se'lu ia in posessiune, s'au si pusu in miscare si dupa scirile din urma l'au ocupatu. Cei

ce urescu pe montenegrini, isi batu jocu de ei, cà de ce n'au avutu curagiulu se rapésca ei acelu punctu maritimu dela Albani'a. Adeverulu inse este altulu. Dupa estraordinariele bravure si vali de sange versatu de montenegrini, nu numai in resboiulu din 1877 ci in decursu de secoli pentru independentia si libertate, densii au asteptatu, au si cerutu cu totulu alta intindere de teritoriu dela congressulu din Berlin. Acela inse au trasu lini'a pe unde 'ia placutu lui asia, cà a taiatu si din teritoriulu Albaniei o bucata pentru Montenegru. Arnautii s'au oppusu. „Bine", au disu montenegrenii, „noi n'amu cerutu din teritoriulu vostru, nu voimu se vi'lu luamu cu forti'a; Europ'a vi l'a luatu, ea se ni'lu dea, daca'i place, daca nu, noi ne reservamu dreptulu la ceea ce scimu cà ni se cuvine noue."

Nimeni nu crede, cà cu acésta transactiune Orientulu este inpacatu. Greci'a nu a primitu nimicu din ce 'ia decretatu congressulu cá se'i dea din Tesali'a si Epiru, de aceea la Greci e ferbere mare si tiér'a continua a se inarma càtu se póte mai bine dela o poporatiunea de 1½ milionu. Bulgarii nu voru se scia de nici-o pace, pàna ce nu voru reusi a incorpora si teritoriulu cunoscutu sub Rumeli'a orientala, cá se nu fia doue Bulgarii, ci numai una. Se pare inse, cà deocamdata nimeni nu este preparatu de plinu pentru resboiu nou, de aceea catastrofele se mai amana prin cele mai variate negotiatiuni diplomatice.

Russi'a.

— Dela Petersburg si din Livadi'a se scriu lucruri fórte neplacute. Imperatulu Alexandru este bolnavu reu, nu numai trupesce, ci si mai virtosu de spiritu, pàna la aiurare. Uneori se inchide cu dio'a intréga, ne vrendu se védia nici se audia pe nimeni inpregiurulu seu; alte-ori ilu apuca spaima cu batetura de ânima. Imperatulu Alexandru nu a fostu nici-odata prea sanetosu; éra in anii din urma evenimentele bellice din cele mai teribili, apoi selbaticele atentate repetite ale Nihilistiloru intru atàta iau alteratu organismulu intregu si cu acela tóta activitatea spiritului seu, in càtu nu'si mai afla loculu nicairi. De càtevu luni petrece in Crime'a la Livadi'a, sub clim'a cea blanda si placuta dela Marea négra, pe langa doiós'a ingrijire a catoruva membrii ai familiei si in cur'a mediciloru, dara semne de insanetosiare nu prea sunt. Din acésta causa se repete mereu faim'a despre renuntiarea la tronu si successiunea marelui duce fiiu mai mare alu seu.

Intr'aceea comitetulu secretu executivu alu nihilistiloru éra isi incepù agitatiunile sale, de candu mai deunadi spendiurara pe doi nihilisti assasini. Societatea loru cere sange pentru sange si amerintia pe mai multi dintre functionarii de rangu inaltu cu mórte pentru mórte. De candu este generalulu Loris Melikoff (arménu de origine) pusu in capulu afaceriloru tierei, s'au luatu o multime de mesuri, nu atàtu spre resbunare, càtu mai virtosu spre domolirea patimiloru inflacarate; se pare inse cà nici Russi'a nu o va mai scóte la cale cu semimesuri, nici cu promissiuni de adi pe mane.

Triumfu ??

(Urmare.)

In urm'a acestei acuse, tribunalulu regiu prin decisiunea din 21 Septembre 1880 Nr. 2021 ex 1880 a prefiptu dio'a de 28 Oct. 1880 st. n. deminéti'a la 8 óre pentru pertractarea causei inaintea tribunalului de jurati, ceea ce a si urmatu in modulu urmatoriu:

Constituirea tribunalului si sortirea juratiloru, publicate fiindu in „Observatoriulu" Nr. 84 pag. 335 in rubric'a „sciri diverse," trecemu la pertractarea insasi.

Dupa depunerea juramentului solemnu din partea juratiloru si dupa darea nationaleloru din partea acusatoriului si a acusatiloru, s'a datu cetire actului de acusa publicatu dejá in Nrulu precedentu alu „Observatoriului", a urmatu dupa aceea cetirea articuliloru incriminati Nr. 112 si 118 ex 1879 ai „Telegrafului romanu. La cererea aperatoriului Dr. Fölkl s'a datu cetire si unui respunsu alu meu publicatu in Nr. 115 ex 1879 din „Telegrafulu romanu."

Articulii incriminati Nr. 112 si 118 fiindu dejá publicati in „Observatoriu" Nr. 87 f. 347 column'a I, aici se inregistrédia numai respunsulu publicatu in „Telegrafulu romanu" Nr. 115 din 1879 de urmatoriulu cuprinsu:

„Onorata redactiune!

„Telegrafulu romanu" de Marti 25 Sept. a. c. Nr. 112 coprinde o corespondentia din Gur'a-rîului despre mórtea parochului nostru de acolo Joanu Manta si despre actulu funebralu seversitu in 11/23 curg. prin mine cu alti siepte preoti.

„Numit'a corespondentia anonima, semnata cu „z" se atinge de persón'a mea in unu modu infamu.

„Unu omu onestu si de caracteru, daca scie, cà ésa in publicitate cu unu adeveru, n'are trebuintia se se ascunda a stá inaintea publicului cu façia descoperita, nemascata; numai minciun'a, calumni'a, poltroneri'a se ascundu de lumin'a dilei in intunereculu noptii si alu anonimitatiei. Demnitatea mea nu'mi permite se stau de vorba cu atari cucuveice nocturne.

„Ce privesce citatulu din cuventulu meu funebralu la inmormentarea repausatului parochu Joanu Manta, éra cu deosebire interpretarile aceluia si deducerile din acel'a, me marginescu a le declará pe acelea de minciuni infame si calumnii malitióse, demne de fabricatoriulu loru „z", fia acela ori-cine va fi.

„Rogu pe onorat'a redactiune se binevoiésca a dá locu acestora in celu mai de aprópe Nru alu „Telegrafului romanu."

Sibiiu, 27 Septembre 1879.

J. Hannia m. p.,
protop. direct. prof. si ases. consistorialu.

Presiedintele tribunalului pune la ordine ascultarea martoriloru chiamati de acusatoru.

„Arz de Straussenburg" cere, cá mai inainte se se dea cetire conceptului cuventarei funebrali tînute de acusatoru in Gur'a-rîului la inmormentarea parochului Joanu Manta; éra prof. Völkl cere din parte'si, cá se se citésca si acelea insemnari cari si le-a facutu parochulu Munteanu cá ascultatoriu in biserica.

Dandu-se locu acestoru cereri fàra contradicere din vreo parte, se dà cetire mai àntaiu aceloru parti din cuventarea funebrala, cari s'au publicatu in „Observatoriu" Nrulu 87 pag. 346 dupa aceea se cetesce acelu falsificatu de cuventare, care parintele Joachimu Munteanu mi'lu atribue mie, de urmatoriulu coprinsu:

„Daca va dá Ddieu, cá comun'a acésta binecuventata de Ddieu se aiba preoti cu mai bogate insusiri sufletesci, se nu se uite din inaltime (cu dispretiu) la cei cu mai puçine poteri intelectuali, si se nu âmble scormonindu si atîtiandu, ci se lucre intru binele celu adeveratu alu poporului, nu stricandu cele ce altii au facutu si diresu. Din punctulu acesta de vedere póte avea fiacare preotu in repausatulu unu modelu, fiacare se caute a sadí buna intielegere, cá repausatulu.

„Unu ce nedoritu si neasteptatu a ajunsu pe repausatulu prin veduvia. Este greu si pentru unu mirénu candu remane veduvu, pentru unu preotu inse este de o miie de ori mai multu, nepotendu-se a dou'a óra casetorí.

„Repausatulu si inpregiurarei acesteia s'a supusu si-a portatu cinstea si omeni'a, in càtu nici umbra de banuiéla nu s'a ivitu.

„Un'a dintre cele de frunte datorintie parintesci este grij'a de prunci. Repausatulu a lasatu si aici unu bunu exemplu de imitatu, pe lànga tóte greutatile ce a intimpinatu. Prin mórtea prea de timpuriu n'a ajunsu se véda pe fiiulu seu esitu din scólele gimnasiali, absolutu de gimnasiu, precumu i-a fostu fierbintea sa dorintia.

„Deci dar, iubitiloru crestini, cu dreptu cuventu potemu dice, cà prea de timpuriu s'a mutatu dela noi repausatulu. Anii etatiei ni-aru fi mai datu inca garantiele despre viétia, aflandu-se in vêrst'a cea mai vigurósa, dar sórtea si provedinti'a au voitu altmintrenea. Veniti dar cu totii se recunóscemu faptele dinsului si memori'a densului se fia spre indemnu. Am mai disu si repetediu; nimenea nu este bunu si fàra de pecatu, fàra numai unulu Ddieu. Asia si preotulu nostru, in restimpu de 26 ani a potutu gresí. Veniti dar se'i dicemu: Ddieu se'lu ierte! se'i daruiésca fericire!

„Nu potu se nu ve atragu atentiunea asupra unei inpregiurari: Din trei preoti de ai d-vóstra ati remasu acum fàra nici unulu, ba aveti unulu, inse acesta nu este alu d-vóstra, nu l'ati facutu d-vóstra, cí altii vi l'au facutu. Apoi óre se nu se destepte in d-vóstra dorintia de a ve pregatí prin scóle baieti de ai d-vóstra?

„Luati dar ânima si ve ingrijiti, cá la timpulu seu candu se va intregí parochi'a, se nu ve bucurati de straini — nu straini, dar nu de ai d-vóstra, ci ve alegeti unulu din sufletulu dv., din ânim'a dv., din comun'a dv., se tîna cu dv. Si fiindu-cà fiiulu repausatulu, este pornitu si suitu pe mai multe cuie, ve puiu la sufletu si la ânima, cá se ve ingrijiti, nu numai se'i dati sprijinu moralu, cí se'lu ajutati pe fiiulu repausatului de-a dreptulu, si atunci darulu lui Ddieu va fi cu voi acum si pururea si in vecii veciloru Aminu!"

(Ar fi in adeveru tristu pentru mine, candu eu asi fi statu inaintea unui publicu numerosu, fia si satescu, cu o asemenea caricatura de cuventare funebrala. H.)

D-lu Arz de Straussenburg observà, cà din partea nóstra s'au cetitu numai acele parti din cuventare, cari privescu acus'a; pàna candu din partea contraria se atinge intréga cuventarea.

Presiedintele chiama acum cu numele martorii citati, si se presinta urmatorii: Joanu Popoviciu parochu in Sadu, Comanu Baca si Marcu Marcu parochi in Poplac'a, Stefanu Oprisiu parochu in Siur'a-mare, Zacharia Joanoviciu notariu comunalu, Joanu Rebega, George Popa, Jacobu Hansu, toti din Gur'a-rîului, Emanuilu Villetz, notariu com. in Poplac'a; — Jacobu Arsenia absentu si Zacharia Jchora, mortu.

Dupa fixarea nationaleloru martoriloru, parochulu Munteanu protestédia asupra admiterei parochului Comanu Baca, cu cuventu, cà traiescu la olalta in dusîmania.

Presiedintele càtra Baca: asia este, traiti in dusîmania unulu cu altulu?

Baca: daca are fratele parinte ceva asupra mea, eu nu sciu, dar eu din parte'mi nu am nimica asupra densului.

Munteanu: Ba imi e dusîmanu, pentrucà a participatu la o pomana in parochi'a mea cu eschiderea mea, cá parochulu locului.

Baca: Daca eu, invitatu de respectivii, am participatu la aceea pomana, si am disu si eu unu „Tatalu nostru", de acolo nu urmédia cá se fiu dusîmanu parintelui, cu carele eu in viéti'a mea nu amu avutu de a face.

Arz de Straussenburg: Nu me potu invoí cu acésta pretensiune a parintelui Munteanu, de órece esmisulu prin care s'a introdusu pertractarea cu juratii dispune, cá toti martorii neconditionatu se se admita la juramentu. Remane apoi la apreciarea Juriului, càtu crediementu se atribue martoriloru.

Tribunalulu nu dà locu cererei paroch. Munteanu.

Profes. Völkl insinua mullitate in contra acestei hotariri.

Arz de Straussenburg: Privitoriu la intrebarile ce au a se pune martoriloru, dorescu se se intrebe fia-care martoru cà: fost'a de façia candu s'a tînutu cuventarea?

Cà tînutu-s'a acea cuventare asia dupa cum s'a aretatu din partea acusatoriului, séu cà aceea s'a tînutu cum se afla in notitiele acusatului, respective in articulii „Telegr. rom."?

Martorii cari in decursulu cercetarei prin judele de instructiune au depusu juramentulu, nu se supunu altui juramentu nou, dar acei martori cari nu au fostu chiamati si ascultati de judele de instructiune, depunu juramentulu, dupa care urmédia ascultarea martoriloru.

I. Martorulu Joanu Popoviciu fassionédia: Amu fostu de façia candu s'a tînutu cuventarea de d-lu protopres. Hannia, dar fiindu-cà pe mine nu m'a interessatu acea cuventare, eu nu am fostu cu atentiune la coprinsulu ei; de alta parte este acum de multu de candu s'a intemplatu acésta si asia eu nu'mi mai potu aduce aminte de cuprinsulu acelei cuventari si de cuvintele rostite de vorbitoriulu.

Hannia, luandu voia dela presiedintele, intréba pe martoru: Coprins'a acea cuventare vreo vetamare asupra parochului Munteanu?

D. Preda: protestediu contra punerei astoru feliu de intrebari si rogu pe inclitulu tribunalu a nu le admite, de órece la astfeliu de intrebari au se respunda juratii si nu martorii.

Tribunalulu nu admite punerea acestei intrebari.

Hannia càtra martoru: Nu'ti aduci aminte parinte, cà se fiu disu in cuventarea mea: aveti unu preotu, unu preotu bunu?

Martorulu Popoviciu: Nu'mi aducu aminte.

Se chiama martorulu.

II. Comanu Baca, carele sustîne: am fostu de façia candu s'a tînutu cuventarea funebrala, o am ascultatu dela inceputu pàna la sfersitu; acea cuventare funebrala s'a tînutu asia precum se afla in conceptulu d-lui ppopu Hannia, care s'a cetitu inainte si nici de cum dupa cum se scrie in „Telegr. rom." La intrebarea speciala martorulu respunde: imi aducu bine aminte cà d-lu ppopu Hannia a disu: mai aveti unu preotu, unu preotu bunu, dar pe acesta nu l'ati crescutu dv., acum in loculu repausatului nu aveti pe nimenea din sinulu dv., vedeti dara, dati-ve copii la scóla, cresteti'i cá se aveti ómeni invetiati, cá se nu fiti siliti a cere totu dela altii.

Preda càtra martoru: adeveratu e cà parintele Hannia a disu in cuventarea sa: daca va dá Ddieu cá comun'a acésta se aiba preoti mai invetiati etc. (cetesce intregu pasagiulu respectivu?)

Baca: nu e adeveratu; acésta n'a disu d-lu ppopu Hannia in cuventarea sa.

Urmédia martorulu

III. St. Oprisiu, carele fassionédia: „Am auditu cuventarea ce a tînutu d-lu ppopu Hannia la inmormentarea parochului Joanu Manta si dupa cum am auditu cele ce s'au scrisu in „Telegr. rom.", trebue se marturisescu, cà in „Telegr. rom." se coprindu multe, cari d-lu Hannia nu le-a disu in cuventarea lui."

La intrebarea pusa din partea presiedintelui, cá se arete martorulu, cari sunt acelea vorbe coprinse in „Telegr. rom.", cari nu le-a disu ppulu Hannia?

Martorulu respunde, cà nu este in stare a le numí apriatu, fàra atàta scie, cà ppulu Hannia asia a vorbitu precum i s'a cetitu aici cuventarea d-sale, dar nu dupa cum s'a scrisu in „Telegr. rom." si cà ppopulu Hannia n'a disu cà parochulu Munteanu e unu veneticu, unu strainu; isi aduce aminte bine si de aceea, cà ppulu Hannia a indemnatu poporulu se'si dée copii la scóla, cá se aiba ómeni invetiati pentru tóte trebuintiele din comuna.

La intrebarea pusa din partea ppului Hannia, martorulu respunde: si de acea imi aducu bine aminte, cà s'a disu in cuventare: mai aveti unu preotu, bunu preotu.

Parochulu Munteanu face eseptiune asupra martorelui, sustînendu cà si elu i este dusîmanu.

La intrebarea presiedintelui, cà de unde si pentruce i este martorulu Oprisiu dusîmanu?

Munteanu respunde: martorulu e socru lui Jacobu Arsenea, poporanului meu; acesta imi este mie dusîmanu, prin urmare si martorele imi este dusîmanu.

Stefanu Oprisiu reflectà: ce are parintele Munteanu cu ginerele meu Jacobu Arsenea, este tréb'a loru, dara eu nu am nici o dusîmania asupra parintelui Munteanu. Esceptiunea parochului Munteanu nu se primesce.

IV. Martorulu Joanu Rebega fassionédia: am fostu de façia candu s'a tînutu cuventarea funebrala dela inceputu pàna la sfersitu. D-lu ppopu Hannia a tînutu o cuventare frumósa, plina de invetiaturi; tocmai asia a vorbitu precum se afla scrisu in cuventarea d-lui Hannia, carea mi s'a cetitu. De acelea ce se scriu in „Telegr. rom." d-lu Hannia n'a vorbitu.

Hannia càtra martore: Iti aduci aminte, cà am disu in vorbirea mea: mai aveti unu preotu, bunu preotu?

Martorulu: imi aducu fórte bine aminte cà s'au disu: mai aveti unu preotu bunu, sdravanu preotu.

Hannia càtra martoru: Cine a eschisu pe parochulu Munteanu dela inmormentarea repausatului parochu J. Manta?

Martorulu: Insine noi, famili'a repausatului preotu Manta, pentrucà càtu timpu a zacutu bolnavu repausatulu socru, parochulu Manta, parintele Joachimu Munteanu niciodata nu l'a cercetatu in ból'a sa; ba si pàna a fostu sanetosu, l'a necinstitu si l'a vatematu.

Éra in dio'a inainte de ce a muritu parochulu Manta, a chiamatu preotii din Cristianu si din Poplac'a se'i faca tain'a sfîntului Maslu; eu insumi m'am dusu la parintele Joachimu Munteanu si am cerutu se'mi dea „Evangeli'a" carea trebuiá la maslu; parintele Munteanu inse n'a voitu se mi-o dee, asia in càtu amu trebuitu se ne rogamu de preotulu celu unitu de ne-a datu „Evangeli'a." Prin acésta repausatulu socru, parintele Manta, intr'atàta s'a superatu si s'a amaritu, in càtu cu limba de mórte ni-a lasatu, cá nu cumva parochulu Joachimu Munteanu se ia parte la inmormentarea lui.

V. Martorulu G. Popa cere mai ăntaiu, cá se i se cetésca fassiunea depusa inaintea judelui de instructiune; acésta denegandui-se din partea presidiului, martorulu fassionédia: Mi aducu bine aminte cà cuventarea funebrala s'a tînutu in intielesulu acela, cá poporulu se'si dea copii la scóla, cá se aiba ómeni invetiati din sînulu seu. Cumcà parintele Joachimu Munteanu in cuventarea funebrala s'ar fi presentatu poporului cá unu strainu, veneticu, nu e adeveratu, din contra d-lu ppopu Hannia l'a presentatu cá pe unu bunu preotu cu cuvintele: „mai aveti unu preotu, bunu preotu."

La intrebarea, cà cine a eschisu pe parochulu Munteanu dela inmormentare?

Martorulu respunde: fiindu parochulu repausatu Joanu Manta greu bolnavu, tocmai in diu'a inainte de ce a muritu, a chiamatu preotii din vecinatate cá se'i faca sf. Maslu; ginerele parintelui repausatu, Joanu Rebega s'a dusu la parintele Joachimu Munteanu, cá se'i céra evangeli'a carea trebue la Maslu, inse parintele Munteanu n'a voitu se'i dee evangeli'a; Rebega intorcèndu-se acasa fàra evangelia si tare necajitu, mi-a disu cà se duce si strica usi'a bisericei si ia evangeli'a, carea nu e proprietatea parochului Munteanu. Eu inse l'am inbunatu si i-am disu se nu faca un'a cá acésta, cà voiu aduce eu evangelia. Asia m'amu dusu eu insumi la parochulu unitu din locu, carele bucurosu mi-a datu evangeli'a din biseric'a unita. In urm'a acestora si-a esprimatu preotulu Manta dorinti'a cu limba de mórte, cà daca preotulu Munteanu 'ia facutu atàtea superari si neplaceri in viétia, nici la inmormentarea lui se nu participe, si asia famili'a repausatului l'a eschisu pe parintele Munteanu dela immormentare.

Parochulu Munteanu façia de fassiunile acestoru doi martori spune, cà repausatulu Manta in ból'a sa a fostu parte la munte parte in spitalulu din Sibiiu, din care causa elu nu l'a potutu cercetá. Càtu pentru casulu din urma cu evangeli'a, este adeveratu, cà densulu cá celu de ăntaiu representantu alu bisericei si cá celu mai responsabilu pentru cartile si odórele bisericesci, n'a voitu se se ia ceva din biserica fàra scirea lui si crede cà s'ar fi cuvenitu se functionedie si densulu la bolnavulu seu colegu, cu atàtu mai virtosu, cu càtu dupa ce s'a intorsu preotulu Manta dela Sibiiu a casá, a crediutu acusatulu cà neintielegerile de mai inainte au incetatu.

VI. Jacobu Hanzu, cere cá se i se cetésca fassiunea facuta la judele de instructiune, dupa ce acésta i se denéga, fassionédia: Eu amu fostu de façia si am ascultatu cuventarea ce a tînutu d-lu ppopu Hannia dela inceputu pàna la sfersitu; nu'mi mai potu aduce aminte de cuvintele, si de coprinsulu acelei cuventari, atàta inse imi aducu fórte bine aminte, cà d-lu ppopu Hannia n'a vorbitu nimicu de reu despre parintele Joachimu Munteanu; din contra a disu cà e preotu bunu, a indemnatu pe ómeni se'si dea copii la scóla, éra de acelea de cari se scriu in „Telegr. rom." D-lu ppopu Hannia n'a vorbitu. (Am voitu se se constate, cà in cuventarea funebrala façia de preotulu Munteanu amu accentuatu cà e bunu preotu, pentru cá se se convinga si „Telegr. rom." si corespondentele lui, cà — de si tóta „prudenti'a" se vede a fi confiscata de ei, — mi-au mai remasu si mie totusi atàta particica din aceea, cá se potu judecá cà asi comite o mare inconsecuintia a presentá publicului pe acelu preotu, cá pe unu bunu preotu, si apoi in unu resufletu a provocá pe acelu publicu: e strainu, e veneticu, vi e inimicu preotulu Munteanu, dati'lu afara din comuna. H.)

VII. Emanuilu Villetz (acusatorulu J. Hannia arata, cà martorele e chiamatu numai cá se fassionedie in privinti'a administrarei fondului bisericei si a depunerei ratiociniiloru). Martorulu deci arata: n'am fostu de façia la inmormentarea parochului Manta, nu sum fiu alu bisericei ortodoxe, dar am fostu notariu comunalu in Gur'a-rîului dela anulu 1861—1877. Pe la anulu 1861 séu 1862, fiindu biseric'a ortodoxa din Gur'a-rîului necorespundietóre, comun'a politica Gur'a-rîului a datu o bucata din padurile comunali, cá se se taie in decursu de 6 séu 7 ani si din vendiarea lemneloru se se formedie unu fondu, pentru cá se se póta zidí o biserica corespundietória. La inceputu lucrulu acesta, adeca taiatulu si vendutulu lemneloru au fostu numai in man'a preotimei si a representantiloru bisericei gr. res.; dar fiindu-cà lucrulu nu mergea tocmai bine, d-lu ppopu Hannia ingrijatu cà se nu se aléga nimicu din intreprinderea acésta, a luatu lucrulu mai de aprópe amana. Sciu cà in totu anulu d-lu ppopu venea in façi'a locului si facea socotél'a inaintea representantiloru bisericei in cancelari'a comunala, despre lemnele taiate si vendute, la cari socoteli mai multi ani am functionatu eu in persóna cá actuariu. Socotelele facute se depuneau in totudéuna in cancelari'a comunala lànga alte acte tînatóre de infiintiandulu fondu bisericescu, éra unu alu doilea exemplariu de socoteli, d-lu ppopu ilu luà cu sine. Càtu timpu am fostu eu notariu in Gur'a-rîului acele socoteli ¦au fostu in cea mai buna ordine si nimenea n'a avutu cea mai mica banuiala, ba din contra representantii bisericei au fostu totudeauna multiamitori pentru grij'a si acurateti'a parintelui protopopu Hannia.

Dr. Völkl: Unde se afla acele ratiocinii si inaintea cui a depusu ppopulu Hanuia ratiociniile?

Villetz: pe càtu timpu m'am aflatu eu cá notariu in Gur'a-rîului si adeca pàna la a. 1877 acele ratiocinii, precum am disu mai susu, se aflau in cancelari'a comunala, in unu scriniu anumitu, dinpreuna cu planulu zidindei biserici si cu alte harthii de biserica tînatóre, in cea mai buna ordine. Ce s'au facutu cu acele ratiocinii de candu eu am esitu din notariatulu comunei Gur'a-rîului, si unde se afla acele acum, eu nu potu scí; éra d-lu ppopu Hannia pàna candu d-lu judecatoriu regiu Petru Rosca a fostu inspectoru politicu preste Gur'a-rîului, insoçitu si de acesta, ratiociniile le-a facutu totudeauna in cancelari'a comunala, inaintea representantiloru comunei politice si bisericesci greco-resarit. in Gur'a-rîului.

VIII. Martorulu Zacharia Joanoviciu fassionédia in limb'a magiara urmatóriele: Am fostu de façia dela inceputu pàna la sfersitu la tînerea cuventarei funebrale din cestiune. Acea cuventare s'a tînutu in intielesulu dupa cum aceea s'a cetitu in sal'a acésta, nici de cum inse nu in intielesulu insemnariloru parochului Joachimu Munteanu. Eu in cuventarea tînuta de d-lu ppopu Hannia n'am aflatu nici unu cuventu cu care se fia vetamatu séu injositu pe parintele Joachimu Munteanu inaintea publicului, din contra amu auditu si eu cà l'a numitu bunu preotu. D-lu ppopu Hannia privitoriu la acésta parte a cuventarei sale a aretatu ómeniloru lips'a de barbati cu invetiatura din comun'a Gur'a-rîului si 'ia indemnatu cá se,si dee copii la scóla si la invetiatura; éra façia de fiiulu repausatului preotu Joanu Manta a indemnatu poporulu, cá se'lu sprijinésca, pentru-cá se nu fia silitu murindu acum tatalu seu, a'si intrerumpe studiile gimnasiali.

La dorinti'a acusatoriului se cetescu si fassiunile martoriloru Jac. Arsenia absentu si Zacharia Ichora. mortu, depuse inaintea judelui de instructiune, dupacum acelea se afla publicate in „Observatoriulu" Nrulu 91 pag. 362 si 363.

Not'a. „Telegrafulu romanu" lucrandu pro domo, fassiunile toturoru martoriloru, dar anumitu a le acestoru doi martori, le-au reprodusu tare ciungarite si falsificate. H.

Arz de Straussenburg protestédia contra cetirei din motivu, cà numai fassiunile aceloru martori se potu cetí la pertractarea cu juratii, cari chiamati fiindu, din ori-ce motivu nu s'au infatiosiatu. De órece inse martorii amintiti de Dr. Fölkl nu au fostu chiamati inaintea juratiloru, fassiunile loru depuse la judele de instructiune nu se potu cetí aici.

Tribunalulu nu dà locu carerei d-lui Fölkl.

Dr. Fölkl insinua nulitate.

Arz de Straussenburg observà inainte de inchiaierea pertractarei de probe, cà parochulu Joach. Munteanu a mai fostu condamnatu de judecatori'a cercuala din Selisce, pentru vetamare de onóre, adaugandu cà acésta observare o face pentru aceea, cà cine vatema odata onórea unuia, acela probabilu o vatema si a altuia; de altmintrenea daca cu ocasiunea cererei nationaleloru s'ar fi observatu cele prescrise, a buna séma nici parochulu Joach. Munteanu n'ar fi ascunsu acésta inpregiurare.

Parochulu Munteanu observà, cà acestu processu inca nu este definitivu inchiaiatu, fiindu elu apelatu la istanti'a a III-a.

Arz de Straussenburg reflectédia, cà sententi'a fiindu aprobata la istanti'a a II a devenitu valida.

Aperatoriulu Preda presentédia actiunea comunei bisericesci din Gur'a-rîului, in carea se provóca ppopulu Hannia se'si dea socotéla despre administrarea fondului pentru zidirea bisericei si arata totuodata, cà acésta actiune s'a inaintatu dejá la tribunalu, cerendu cetirea ei.

(„Telegr. romanu" in Nr. 125 a. c. insémna intre parintese: „misîcare in publicu," notediu si eu intre parintese, cà in decursu de 25 ani càtu am fostu protopresbiteru in activitate pàna la 1 Septembre 1878 si dela datulu acesta incependu, de candu adeca am depusu servitiulu activu ppresbiteralu pàna la 16/28 Oct. 1880 adeca: pàna la dio'a pertractarei processului meu de pressa, nimenea din nici o parte, nici privata nici oficiala, nici cu celu mai leganatu cuventu nu m'a provocatu a depune vreo socotéla si anume despre fondulu bisericei din Gur'a-rîului. Privitoriu la actiunea inscenata de d-lu adv. de Preda — dupa cum acésta s'a aretatu in „Observatoriu" Nrulu 89 pag. 356 — data fiindu tribunalului cu puçine dile inainte de pertractarea processului de pressa, inca la 25 Octobre, va se dica cu trei dile inainte de pertractarea processului de pressa, fu resolvita de tribunalu si respinsa din causa cà d-lu adv. de Preda n'a fostu autorisatu si plenipotentiatu din partea comunei bisericesci Gur'a-rîului la asemenea actiune; prin urmare d-lu adv. de Preda — „mala fide" a presentatu juriului unu falsificatu.)

Arz de Straussenburg: dupa inchiaierea procedurei de instructiune, nu se mai potu produce dovedi noue, de órece astfeliu nu s'ar potea restituí paritatea partideloru. Daca se producu acte noue, nu e cu potintia a se convinge despre esactitatea si provenienti'a loru, nu se póte pronuntiá asupra coprinsului si valórei loru, prin urmare este in contra cetirei actului presentatu.

Dr. Fölkl: spriginescu parerea advocatului Preda cu atàtu mai multu, cu càtu conformu legei in acestu casu dovedirea adeverului este admissibila. Si eu voiu incercá a dovedí, cà acusatorulu n'a portatu ratiociniulu in regula despre fondulu administratu de densulu. Imi reservu dreptulu in acésta privintia a presentá si eu mai multe documente.

Arz de Straussenburg: intrebarea, daca documentarea adeverului este admissibila, are se se resólve numai la sfersitulu pledariloru, inse daca este cá intrebarea se se decida de acum, atunci nu póte consimtí cu vederile d-lui Dr. Fölkl, de órece documentarea adeverului in afaceri de pressa, conformu esmissului ministerialu, este admisibila numai la functionari publici si la fapte conplinite de acestia in oficiu, acésta inse aici nu are locu, de órece acusatorulu nu este functionariu publicu, cí preotu, nu servesce statului, cí bisericei; §. 101 proced. pen. definesce conceptulu de functtonariu publicu in acelu intielesu, cà de acésta categoria se tînu numai aceia, cari indeplinescu afaceri de ale gubernului. De altcum acusatorulu nu voiesce a se ferí de documentarea adeverului, cí se supune ei, inse nu aici este loculu pentru a face acésta.

Eu nu sciu daca acestu actu de care e vorb'a nu s'a facutu numai „in usum delphini" si dupa ce trece pertractarea, se nu se mai vorbésca despre elu. Nu voiescu se dicu cà in acestu casu e asia, dar nu am avutu ocasiune a cunósce acestu actu, prin urmare sum in contra cetirei lui.

Profes. Fölkl e cu totulu in contra acestei interpretari a notiunei „functionariu" din causa, cà ea este diametralu opusa spiritului si literei legei. Sub cuventulu „functionariu," codulu penalu celu nou intielege nu numai pe acela, carele directu séu indirectu indeplinesce afaceri de ale gubernului, ci pe fia-care persóna, carea la mandatu publicu represinta unu oficiu publicu si provede agende publice, prin urmare administrarea averei publice este o agenda urmata la mandatu publicu si inplinita de unu functionariu publicu. Séu dóra administrarea de 36,000 fl. este numai o passiune privata a santiei sale? administrarea averei bisericesci urmédia in intielesulu statutului organicu, sanctionatu de Majestatea Sa si publicatu de legislativ'a Ungariei cá alu IX articulu de lege din 1868 (??) si acusatorulu a fostu datoriu a observá prescrisele acestei legi si a le urmá intocmai, éra nu a'si face norme de administrare dupa placulu santiei sale. Unu padurariu nu indeplinesce agende de a le gubernului, inse elu se subsumédia sub conceptulu „functionariu publicu," de si nu are guleru de auru si stele, in tocmai cum este unu policistu functionariu publicu. Paragrafulu citatu din partea contraria n'are altu intielesu, de càtu cà documentarea adeverului este admisibila acolo, unde se tractédia despre vreo afacere publica, si nime nu va negá, cà in acestu casu administrarea fondului bisericei din Gur'a-rîului a fostu si este o afacere publica de inplinitu, conformu articulului de lege IX din 1868 alu statutului organicu (??) Deci rogu pe inclitulu tribunalu a admite documentarea adeverului.

Tribunalulu se retrage si dupa o consultare de ½ óra reintornèndu-se in sal'a de pertractare enuntia, cà a decisu, cà nu admite documentarea adeverului, din motivele §§-loru 233,561 si 264 a cod. pen. nou, cari precisandu conceptulu functionariloru publici, i numera taxativu, dar intre acestia nu se afla functionarii bisericesci.

Dr. Fölkl cere a se cetí din actele de instructiune protocólele siedintieloru comitetului parochialu din Gur'a-rîului, unde s'a decisu a se silí fostulu ppopu Hannia se'si dea socotél'a despre manipularea fondului pentru zidirea bisericei.

Tribunalulu nu admite cetirea acestoru acte, basandu-se pe decisiunea de mai inainte, prin carea nu s'a incuviintiatu documentarea adeverului.

Dr. Fölkl insinua nullitate contra acestei decisiuni.

Presiedintele enuncia inchiaierea pertractarei de probe si dà locu pledoariiloru.

(Pricepemu detorinti'a unui aperatoriu, unui jurisconsultu façia de clientulu seu. Nu pricepemu inse cum va justificá d. dr. Preda „falsulu" séu de actiune, cu carea a esitu asupra prot. Hannia, care actiune erá dejá respinsa; cum Dr. Fölkl jurisprudenti'a, moralitatea si conscientiositatea sa de dreptu si legalitate, candu acelu d. sciendu, cà preste stratagem'a inscenata de d. de Preda cu acea fictiune de actiune tribunalulu reg. trecuse dejá la ordinea dilei, elu totusi cu atàta „vérva" (dupa T. R.) calaresce pe acelu „falsificatu", cá pe unu adeveru, cá pe o realitate. Respectivii dd. sesi dee singuri séma. H.)

Celu de antaiu cuventu l'a avutu acusatorulu Hannia, carele in limb'a germana se adressédia càtra tribunalulu regiu si càtra jurati in urmatóriele:

„Daca iau cuventulu, o facu acésta spre a da espressiune positiunei mele dureróse. Dloru! pentru mine, carele in vieti'a mea nu am avutu nici unu processu, pe nimenea nu am inprocessuatu, nici am fostu inprocessuatu de cineva, este fórte durerosu, cá astadi in etatea mea inaintata, se me aflu in acestu locu, intre aceste bariere, fia si cá acusatoru; indoitu durerósa inse este positiunea mea de facia, de óre ce precum vedeti, sunt necessitatu a radica incusa in loculu acesta alu justitiei si alu legalitatiei in contra la doi colegi, mai multu, in contra duoru frati de oficiu, si mai multu: in contra duoru fosti scolari ai mei. Daca totusi o facu acésta, o facu domnii mei, pentru-cá celu mai mare si celu mai pretiosu bunu alu fiacarui omu de omenie si adeca: onórea mea publice atacata, se o supunu scutului si apararei legei si a d-vóstre D-loru jurati, pre carii manifestarea de onóre in viéti'a d-vóstra publica v'a pusu judecatori si v'au chiamatu a judecá despre acestu mare bunu alu concetatieniloru d-vóstre.

Iertati-mi cá pre scurtu sè ve espunu originea acestei istorii regretavere:

In 9/21 Septembre 1879 móre parochulu din Gur'a-rîului Joanu Manta, unu barbatu mie din tineretie si prin oficiulu meu ppresbiteralu de 25 de ani de aprópe cunoscutu. Casulu mortiei mi s'a notificatu prin martorii dd. Joanu Rebega si George Popa, cu acea recercare cá, dupa dorintia reposatului se iau si eu parte la festivitatea inmormentarei, carea s'a statoritu pe 11/23 Sept. la 12 óre. Am facutu acésta. In diu'a hotarita la 10 óre eram in Gur'a-rîului, unde am mai aflatu inca alti siepte preoti: doi din Sadu, doi din Poplacá, unulu din Sibielu, unulu din Cristianu si unulu din Siura mare, carii inca venisera la acea inmormentare; totuodata am

aflatu cumca tinerulu parochu din Gur'a-rîului, Joach. Munteanu, in urm'a dorintiei de pe urma a reposatului, din caus'a mai multoru vatamari si superari ce in vietia au avutu a suferi dela acela, cà acesta dicu, prin ómenii reposatului a fostu eschisu dela participare la actulu inmormentarei.

Dupa ordinea decretata in biseric'a nóstra, preotulu ingropatoriu alu unui parochu este respectivulu ppresbiteru sau la casu de inpedecare alu acestuia, delegatulu lui.

Aflandu eu cumcà respectivulu ppresbiteru de atunci, acum dejá reposatulu Moise Toma inca nu erá venitu, m'am retrasu in o chilia la dlu Jacobu Arsenea, unde gazduiamu, am asceptatu pàna la 2 óre d. am., dar timpulu acesta, l'am petrecutu cu compunerea si scrierea unei cuventari funebrali. Erá 2 óre d. a. si deórece nici ppresbiterulu nici delegatulu lui nu venise — parochulu Joach. Munteanu, cerele din oficiu erá datoriu se incunosciintiedie pe ppresbiterulu despre casulu mortiei, a intrelasatu a face acésta — am facutu dispositiunile necessari cá se se incépa ceremoniile ingropatiunei. Sub conducerea mea si asistatu de cei siepte numiti preoti din afara, s'a celebratu ceremonialulu funebralu prescrisu, dupa a carui seversire am tînutu cuventarea ce compusesemu si scrisesemu, inaintea publicului adunatu. De care cuprinsu a fostu acea cuventare, acésta vi s'a inpartasitu tocma inclitu tribunalu si d-loru jurati! Puçine dile dupa casulu acesta de mórte si adeca in 7 Octobre 1879 vine „Teleg. rom.“, o fóia ce apare aici si care mie mi-a fostu totudeauna ofensissima si in Nr. 112 din 25 Septembre st. v. in o corespondentia anonima din Gur'a-rîului arunca asupra mea cele mai neasteptate si mai injositórie invinovatiri si adeca:

1. cá eu asi fi prevaricatu in parochia Gur'a-rîului spre daun'a parochului localu Joach. Munteanu;

2. cá vorbirea mea funebrala nu ar fi fostu altuceva, decàtu o agressiune publica asupra acelui parochu;

3. cá eu asi fi defraudata bani publici bisericesci;

4. mi se inputa sumetia si inprudentia, necapacitate de oficiulu cu care sunt investitu, ba cà a'si lucrá deadreptulu in contra aceluia, cá professoru de moralu a'si predicá inmoralitatea, a'si provoca poporulu la resistentia si la revolta, cá asessoru consistorialu l'asi provoca la nesupunere facia de mesurile luande din partea acelui consistoriu.

In urma unui respunsu scurtu alu meu, publicatu in „Teleg. rom.“ Nr. 115 ex 1879 prin care susunumitele invinovatiri le-am respinsu cá pe nesce calumnii malitióse, se grabesce acelu „Teleg rom.“ si in Nr. 118 nu numai sustiene afirmatiunile din Nr. 112 ci me presentédia publicului seu cá pre unulu cu tóte ilegalitatile intinatu.

Domniiloru! Aprópe de 50 de ani traiescu in cetatea acésta cu puçina intrerumpere, dara dela 1845 asia dara de 35 de ani, cá servitoriu alu bisericei mele si cá sotiu de casatoria fàra nici o intrerumpere am traitu si traiescu in legatur'a societatiei omenesci din locu. In acestu periodu in multe privintie fórte agitatu — neluandu-se afara nici anii 1848/9 in cari am trebuitu se vinu in atingere cu ómenii regimului de atunc isi chiaru si cu asia numitulu „rögtön itélöszék,“ — in care periodu eu cá representante alu cetatiei, alu scaunului, alu dietei si alu universitatiei nationali am conlucratu dupa modestele mele poteri, nu numai n'a avutu nimenea nimicu in contra mea, ci din contra cu bucuria si cu placuta satisfactiune potu marturisí cà eu in tóte sferele societatiei de aici, la micu si la mare, fàra deosebire de nationalitate, de credintia si de colóre politica me bucuru de o deosebita stima. In biseric'a mea me aflu inaintatu la celu mai inaltu rangu la care dupa institutiunile bisericesci póte ajunge unu individu de starea mea, si acésta nu prin favoruri ci dupa onestitatea si dupa servitiile mele fidele si indelungate. Sum membru mai multoru societati patriotice: alu societatiei istorico-naturali, alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu; alu bancei de asiguratiune „Transilvani'a,“ alu institutului de creditu si de economii „Albin'a“; sum membru alu representantiei comitatului Sibiiului si alu comissiunei permanente alu aceluiasi; timpu mai indelungatu de 10 ani am administratu fondurile bisericei mele de sute de mii de florini fàra cá acelea se fi suferitu dauna de unu cruceriu; sub durat'a de 25 de ani a oficiului meu ppresbiteralu afacerile bisericesci si scolari le-am vediutu sporindu si inaintandu precum si infiintiandu-se si sporindu-se fonduri bisericesci si scolari, éra anumitu ce privesce comun'a Gur'a-rîului, cu tóta consciinti'a, potu se'mi revindicu mie si supraveghierei mele corecte, meritulu, cà parintele Joach. Munteanu candu la 1878 a intratu cá parochu in acea comuna, a aflatu unu fondu bisericescu de 32,000 fl. v. a. in cea mai buna ordine.

Mi-am permisu a enumerá tóte acestea nu cu altu scopu, de càtu cá se aretu, cà, daca ocupu si eu o modesta positiune in societatea civila si bisericésca, apoi acea positiune este onorifica.

Deci daca acele incriminatiuni ale „Telegr. rom.“ in sine si pentru sine-luate sunt desonestatóre si pentru unu cersitoriu de pe strade; cu câtu mai virtosu trebue se fia acelea desonestatóre pentru mine, candu acelea mi se facu din partea unui fostu scolariu alu meu, care insumi am contribuitu de se aflá in positiunea de astadi, precum este parintele parochu Joachimu Munteanu, si candu acelea s'au facutu inaintea publicului celui mare intr'unu jurnalu latîtu?

Cumcà acésta este asia, cumcà aceste invinovatiri reutatióse si din ventu luate ale parochului Joachimu Munteanu si ale „Telegr. rom.“ au escitatu opiniunea publica asupra mea in directiuni varie, se vede din urmatórele: Unu domnu carele in cercurile de aici este binecunoscutu nu numai cá Dr. jurisci si cá probatu jurisprudentu, intalnindu-me in Octobre 1879 pe la „arini“ m'a interpelatu cu urmatórele: „D-le ppopu, dar ce polemica se pórta érasi in „Telegr. rom.“ asupra d-tale?“ Unu altu domnu advocatu si Dr. juris me intempina cu intrebarea aprópe vatamatória: „dar ce comedii ai facutu d-ta in Gur'a-rîului?“

Unu alu treilea domnu din class'a superióra a inteligentiei romane din locu s'a esprimatu in urmatoriulu modu: „este totusi batjocura, cum „Teleg. rom.“ te târae érasi in tina.?“

De acestea si de feliulu acestora mai multe esprimari de indignatiune mi s'au facutu din apropiere si din departare cà cum póte fi permisu „Teleg. rom.“* si corespondentiloru lui a procede astfeliu fàra nici o sfiéla.

Sau se se póta cá onórea unui cetatianu pacînicu, inaintatu in ani, servitoriu in restimpu de 35 ani alu bisericei si alu societatiei, se fia liberu espusa sagetiloru dujmaniei, reutatiei si resbunarei in unu statu de dreptu si regulatu in care avemu fericirea de a viatiui?

Despre acésta a judecá si a ve enuncia astadi d-loru jurati! este problem'a si chiamarea d-vóstre. Cu cea mai mare linisce asteptu verdictulu d-vóstre, de órece am cea mai firma convingere cà si d-vóstra, tocma asia precum si eu, tîneti strinsu la principiulu: onórea este celu mai mare si celu mai scumpu bunu alu omului, care bunu incredintiatu scutului conscientiei d-vóstre, nepedepsitu nu este iertatu a se atacá sau a fi angustatu.

(Va urmá.)

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

26 Novembre st. u. in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru	fl. 7.30 –8.30
Grâu, amestecatu	1	„	„ 5 80—6.80
Secara	1	„	„ 5.60—6.—
Papusioiu	1	„	„ 3.40—3.80
Ordiu	1	„	„ 3.90—4.30
Ovesu	1	„	„ 2.— —2.40
Cartofi	1	„	„ 1.60—2.—
Mazare	1	„	„ 7.— —8.—
Linte	1	„	„ 9.—10.—
Fasole	1	„	„ 5.50 –6.50
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„ 36.—38.—
Untura (unsóre topita)	50	„	„ 36.— —.40
Carne de vita	1	„	„ —.46
Oua 10 de			—.25

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

14 Novembre st. v. 1880.

Obligatiuni rurali din 1864 convertite cu 6%	l.	85.3/4 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„	108.— „
Obligatiuni dominiali cu 8%	„	105.1/4 „
— Creditu fonciariu rurale cu 7%	„	100.— „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„	94.3/4 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„	101.1/4 „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„	55.— „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„	99.40 „
Prioritati cu 8%	„	—.— „
Actiunile bancei Romani'a din 1869	„	315.— „
Daci'a, comp. de asecur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	„	210.— „
Romani'a, compania de asecur., din 1875 cu 8% act. (200 l.) platitu 100	„	72.— „
Rent'a romana din 1875	„	77.— „
Diverse:		
Argintu contra auru		4%
Bilete hipotecarie		2 1/2%
Florini val. austriaca	„	2.14 „

(41) 11—24

Numai odata

se ofere ocasiune asia de favorabila, de a procura unu orologiu escelentu, cu **jumetate** pretiulu.

DESFACERE

grandiósa.

Raporturile politice, care s'au ivitu in intregu continentulu Europei, n'au lasatu neatinsa si Elveti'a. Consecenti'a a fostu emigrarea lucratoriloru in masse, care a periclitatu esistenti'a fabriceloru. Si fabric'a representata de noi, care e cea dintaiu si cea mai insemnata fabrica de orológe, a inchisu de o cam data fabricarea sa, incredintiandu-ne pe noi cu vendiarea fabricateloru sale. Aceste asia numitele **orológe-de-buzunariu-Washington**, sunt cele mai bune de pe lume, sunt fórte elegantu gravurate si infrumsetiate si lucrate dupa sistem'a americana.

Tóte orológele sunt repassate (esaminate) pe secunda si garantamu **pentru fiacare 5 ani.**

Cà dovada a garantiei sigure si a soliditatii celei mai severe, ne obligamu prin acésta in publicu, cà suntemu gata a reprimi si schimba fiacare orologiu, ce nu convine.

1000 **remontoire de buzunariu**, fàra cheie de intorsu la tórta, cu mantela de cristalu, regulate cu acuratetia estraordinara pe secunda; afara de acésta aurite prin electro-galvanismu nou, dinpreuna cu lantiu si medalionu etc., pretiulu de mai inainte **fl 25**, acum numai **fl. 10.20** de unulu.

1000 **ancore esemplarie de lucsu** din nicol-argintu, pe 15 rubinuri cu cadranuri in emailu, aretatoru de secunde, sticla lata de cristalu, **mai inainte** cu **fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unulu, tóte repassate pe secunda.**

1000 **orológe-cilindre** infrumsetiate in capsula de nicol-argintu, cu sticla lata de cristalu, pe 8 rubinuri fórte finu repassate, dinprenna cu lantiu, medalionu si cutie de catifea, **mai inainte fl. 15, acum numai fl. 5 60 unulu.**

1000 **orologe ancore de argintu** veritabilu de 13 loti, **probatu de oficiulu monetariu c. r** pe 18 rubinuri, afara de acésta aurite prin electricitate, fórte finu regulate. **Orológele au costatu mai inainte fl. 27 acum numai fl. 11.10 unulu.**

1000 **orológe remontoire-Washington de buzunariu**, din argintu greu si veritabilu de 13 loti, probatu la oficiulu c. r. de punciare, pe langa garantia severa, repassate pe secunda, cu mechanismu de nicol asia, incàtu orológele aceste n'au nici candu lipsa de reparatura. **Orológele aceste au costatu mai inainte fl. 35 si astadi se capeta cu pretiulu fabulosu de eftinu numai cu fl. 16.** Afara de acésta langa fiacare orologiu se da gratuitu unu lantiu, medalionu si cutie de catifea.

1000 **orológe pentru dómne, de auru** veritabilu, cu 10 rubinuri, **mai inainte cu fl. 40, acum cu fl. 20**

1000 **orológe remontoire de auru** veritabilu pentru domni sau dómne, mai inainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 **orológe de parete** cu incuadratura de emailulu celu mai finu si cu mechanismu de sunatu, mai inainte cu 6 acum cu fl. 3.75 unulu repassatu.

650 **orológe desteptatóre**, cu aparatu de larma, fórte finu regulate, aplicabile si cá orológe pe masa de scrisu, mai inainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 **pendule** cu lucru fórte finu de sculptura in casulii inalte gotice de lemnu, de intorsu in fiacare a opt'a di, regulate finu pe secunda, fórte frumóse si imposante; de óre-ce unu astfeliu de orologiu si in 20 de ani mai are pretiu indoitu, se nu lipsésca astfelu de orologiu din nici o familia, mai cu sama pentru cà astfelu de piesa de cabinetu este decoru in fiacare locuintia. Orológele aceste costau mai inainte fl. 35, acum numai fabulosulu pretiu esceptionalu de eftinu de fl. 15.75 unulu.

Comandandu cine-va orológe pendule, are se adauge si o arvuna.

Adress'a:

Desfacere de orológe

a

Fabricei de orológe Fromm.

Vien'a, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Auditi, vedeti si mirati-ve!

Marfurile de argintu Britania, primite dela o massa concursuala a unei mari **Fabrice de argintu Britania,** devenite falita, se dau cu ori ce pretiu, sau mai bine disu gratuitu.

Trimitiendu **fl. 7.**— in bani gata sau cu rambursa ori cine primesce urmatórele **50** obiecte cu a patra parte din valorea reala, si adeca:

Bucati	6	**Cutite de masa** escelente, manunchiu de argintu Britania, cu cutitari adeverat englesesci
„	6	**Furcutie** de cele mai fine, argintu Britania, dintr'o bucata.
„	6	**Linguri de mancare** de argintu Britania, grele si massive.
„	12	**Linguritie de cafea** de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.
„	6	**sustiitore de cutite** de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.
„	1	**lingura mare de lapte** de argintu Britania, massiva
„	1	**lingura mare de supa** de argintu Britania, grea.
„	9	**Tave de presentatu,** ciselate fórte finu.
„	2	**sfesnice de masa de salonu** Britania pline de efectu.
„	1	**corfa de pâne massiva** de argintu Britania.

Tóte **50** obiecte au costatu mai inainte 25 floreni si costa acum numai **florenі 7.**—

Tóte **50** obiecte sunt fabricate din celu mai finu si celu mai solidu argintu Britania, care este uniculu metalu ce ce esista pe lume, care in veci remane albu si nu se póte deosebi de argintulu adeveratu nici dupa o folosire de 30 ani; **pentru acésta garantédia.**

Afara de aceste mai sunt:

18	**cutite, furcutie** si **linguri**	de argintu Britania, càte 6 bucati tóte 18 la olalta	fl. 3.75.
6	**linguri mici de cafea**	de argintu Britania, mai inainte cu fl. 3.—	acum numai cu fl. —.60
1	**lingura de supa**	„ „ „ „ „ „ „ 3.—	„ „ „ „ „ 1.—
1	**lingura de lapte**	„ „ „ „ „ „ „ 1.50	„ „ „ „ „ —.50
6	**tave**	„ „ „ „ „ „ „ 5.—	„ „ „ „ „ 1.50
6	**sustiitore de cutite**	„ „ „ „ „ „ „ 4.50	„ „ „ „ „ 1.50
1	**cuteia de zacharu**	„ „ „ „ „ „ „ 4.—	„ „ „ „ „ 1.20
1	**pareche sfesnice**	mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.—	si fl. 3.—
1	**clopotielu de masa**	de argintu Britania mai inainte cu fl. 4.—	acum numai cu fl. 1.60
1	**paharu de oua**	„ „ „ „ „ „ „ —.60	„ „ „ „ „ —.30
1	**pipernitia** si **salacitia**	„ „ „ „ „ „ „ 2.50	„ „ „ „ „ —.75
1	**Carafine** pentru **otietu** si **uleiu**,	de argintu Britania mai numai fl. 3.50 si fl. 4.50	
1	**unealta de focu**	grea de pusu pe masa, mai inainte fl. 3.—	acum numai cu fl. —.95.

Cane de cafea si tea à fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zacharu à cr. 35, 50, 80, fl. 1; cutii de zacharu à 2.80; presaratoriu de zacharu à cr. 25, 40, 75, 90, fl. 1; carafine de otietu si uleiu à fl. 2, 4; cutii de untu à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.— inca si alti articuli nenumerati.

Cá dovada, cà anunciulu meu (40) 11 - 24

nu este insielatoria,

me deobligu prin acésta in publicu, daca marfa nu convine, **a o rentorce: fara nici o greutate.** Indreptu la epistolele de multiamita ce mi-au venitu, si pe cari imi voiu permite ale publica successivu. — Cine doresce deci a primí pe banii sei o marfa buna si solida si nu lapedatura, se se adressedie numai càtra

A. Fraiss,

Vien'a, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatulu archiepiscopescu.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**

Tiparіulu lui **W. Krafft.**